

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM**

Avdelning 30

DOM

2016-06-20
Meddelad i
Stockholm

Mål nr
1456-16

KONKURRENSVERKET	
2016-06-20	
Avd	
Dnr	
KSnr	Aktbl

SÖKANDE

Per-Henrik Ågren AB, 556589-9621

Ombud: Advokat Catharina Piper
Advokatfirman Lindahl KB
Studentgatan 6
211 38 Malmö

MOTPART

Stockholms läns landsting, 232100-0016
SLL Upphandling
Box 22550
104 25 Stockholm

SAKEN

Offentlig upphandling; överprövning av avtals giltighet

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten bifaller Per-Henrik Ågren AB:s ansökan om överprövning och förklarar avtalet om somatisk specialistvård som ingåtts mellan Stockholms läns landsting och Aleris AB den 3 december 2015 ogiltigt.

Dok.Id 711450

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
115 76 Stockholm	Tegeluddsvägen 1	08-561 680 00 E-post: forvaltningsrattenistockholm@dom.se www.domstol.se/forvaltningsratt	08-561 680 01	måndag – fredag 08:00-16:30

BAKGRUND

Stockholms läns landsting (SLL) genomförde under 2004 upphandling av somatisk specialistvård – ortopedi, avancerad fotkirurgi – med en avtalstid om tre år och med en rätt att förlänga avtalet under ytterligare två år. Huvudavtal tecknades med Nacka Närsjukhus Proxima AB (Proxima) och Praktikertjänst AB samt Ortopedi och Fotkliniken/I Turan, senare benämnt The Foot & Ankle Surgery Center Turan AB (Turan). Efter den avtalade förlängningstidens utgång den 31 december 2009 har avtalet förlängts genom tilläggsavtal utan föregående annonsering eller upphandling. Proxima och Turan har under 2011 köpts upp av Aleris AB och förlängningsavtal har därefter tecknats mellan SLL och Aleris AB.

SLL har den 3 december 2015 beslutat att teckna ett nytt förlängningsavtal med Aleris AB avseende somatisk specialistvård inom bl.a. fotkirurgi. Avtalet avser perioden den 1 januari–den 31 december 2016.

YRKANDEN

Per-Henrik Ågren AB (bolaget) yrkar att avtalet mellan SLL och Aleris AB från den 3 december 2015 ska förklaras ogiltigt.

SLL yrkar att bolagets ansökan ska avslås och anför att det har förelegat synnerliga skäl för direktupphandling. För det fall förvaltningsrätten skulle finna att annonsering borde ha ägt rum och att det föreligger grund för att ogiltigförklara avtalet, yrkas att avtalet ändå ska bestå pga. tvingande hänsyn till allmänintresset.

Aleris AB har beretts tillfälle att yttra sig över bolagets ansökan men har inte avhört.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Har SLL gjort sig skyldigt till otillåten direktupphandling?

Det är ostridigt mellan parterna att SLL har använt sig av direktupphandling för anskaffandet av de aktuella tjänsterna, dvs. ingått ett avtal utan föregående annonsering. Förvaltningsrätten har därmed inledningsvis att ta ställning till om SLL har haft rätt att genomföra den aktuella upphandlingen som en direktupphandling. Det är den upphandlande myndigheten som har bevisbördan för att sådana omständigheter föreligger som medger direktupphandling (prop. 2001/02:142 s. 99). Enligt EU-domstolens praxis ska alla undantag från skyldigheten att annonsera offentliga upphandlingar tolkas restriktivt och det är den upphandlande myndigheten som har bevisbördan för att en sådan undantagssituation verkligen föreligger (se t.ex. C-26/03 Stadt Halle).

I målet är fråga om upphandling av somatisk specialistvård inom bl.a. fotkirurgi, vilket är en s.k. B-tjänst enligt bilaga 3 till lagen (2007:1091) om offentlig upphandling (LOU). Vid offentlig upphandling av B-tjänster ska upphandlingen genomföras enligt bestämmelserna i 15 kap. LOU. Det innebär att upphandlingen som huvudregel ska göras genom förenklat förfarande eller urvalsförfarande. Direktupphandling får dock användas om kontraktets värde uppgår till högst 28 procent av ett s.k. tröskelvärde, om förutsättningarna för förhandlat förfarande utan föregående annonsering enligt 4 kap. 5–9 §§ LOU är uppfyllda eller om det finns synnerliga skäl (15 kap. 3 § LOU).

Om ett avtal har slutits mellan en upphandlande myndighet och en leverantör utan föregående annonsering enligt 15 kap. 4 § LOU och undantagen i 15 kap. 3 § LOU inte är tillämpliga, ska rätten besluta att avtalet är ogiltigt (16 kap. 13 § LOU).

Bolaget anför i huvudsak följande. SLL har gjort en otillåten direktupphandling genom att direkttilldela Aleris AB kontraktet utan en sedvanlig annonserad upphandling. Direktupphandling får inte tillämpas generellt vid upphandling av hälso- och sjukvårdstjänster och får endast ske i enstaka fall, under mycket speciella omständigheter. SLL har inte uppfyllt sin bevisbörda och har inte visat att det har varit absolut nödvändigt att tilldela kontraktet genom direktupphandling.

Kontraktet avser B-tjänster över tröskelvärdet eftersom värdet på tjänsterna uppgår till ca 13–50 miljoner kr per år. Sådana tjänster ska upphandlas enligt bestämmelserna i 15 kap. LOU.

SLL har själv vållat de omständigheter som föranlett den otillåtna direktupphandlingen. SLL har systematiskt under sju års tid, år efter år, förlängt tidigare upphandlade avtal utan att upphandla tjänsten i fråga på nytt. Det innebär att den offentliga marknaden för fotkirurgi i Stockholmsområdet har monopoliserats. SLL har inte visat att synnerliga skäl föreligger. Kontraktet avser inte sådana tjänster där relation mellan vårdgivare och vårdtagare skulle störas – i så fall skulle tjänsten inte gå att upphandla på sedvanligt sätt. Ett upphörande av avtalet skulle inte få så allvarliga följder som SLL låter påskina, eftersom vårdtagare då kan vända sig till SLL inom ramen för vårdgarantin eller till privata vårdgivare.

Om operationer inom fotkirurgi inte skulle kunna genomföras inom SLL så är det en ytterst liten fara för människors liv och hälsa. Detta gäller framför allt om det inte fanns möjlighet för SLL att få tjänsten på annat sätt än att direkttilldela Aleris AB kontraktet. Det är felaktigt som SLL anger att det i nuläget inte finns någon annan vårdgivare som har den kompetens som krävs för att utföra tjänsten fotkirurgi. SLL skulle kunna upphandla och teckna avtal med någon annan vårdgivare i Stockholm. Vidare skulle SLL ha kunnat utvidga sitt LOV-avtal inom ortopedi och inom ramen för detta

lagt till specialiteten fotkirurgi, i och med att fotkirurgi är en del av ortopedin. SLL skulle troligen även inom ramen för vårdgarantin kunna teckna avtal med fler leverantörer än Aleris AB. Det har därför inte varit absolut nödvändigt för SLL att säkerställa att kontraktet med Aleris AB skulle kunna fortsätta direkt efter den 31 december 2015 när SLL:s tidigare tillfälliga kontrakt med Aleris AB löpte ut.

SLL har befunnit sig i motsvarande situation under de sju senaste åren och har då väntat med att direkttilldela kontraktet till december varje år. Under inga förhållanden kan det ha varit absolut nödvändigt att direkttilldela ett kontrakt återigen detta år. Bedömningen av om det varit absolut nödvändigt att tilldela ett kontrakt och om synnerliga skäl förelegat måste givetvis ske baserat på den tidpunkt då kontraktet tilldelades och hur den upphandlande myndigheten har agerat vid tidigare avtal avseende exakt samma upphandlingsföremål.

Även det hade varit absolut nödvändigt att tilldela ett kontrakt avseende fotkirurgi har det inte varit absolut nödvändigt att tilldela just detta kontrakt. Även om övriga förutsättningar för att tillämpa undantaget avseende direktupphandling är uppfyllda får ett sådant kontrakt endast avse akuta och tillfälliga behov. SLL har under de sju senaste åren haft vetskap om att någon form av nytt kontrakt avseende fotkirurgi måste tecknas. Vidare kommer kontraktet att löpa under minst ett år, vilket är betydligt längre än vad som fordras för att täcka det akuta behovet av fortsatt fotkirurgi.

Då ett kontrakt ska ogiltigförklaras fordras inte att sökanden lidit eller riskerat att lida skada av det felaktiga förfarandet. Oaktat detta framgår av vad som angetts att bolaget lidit eller i vart fall riskerar att lida skada på grund av SLL:s överträdelse av LOU.

SLL har anfört i huvudsak följande. Det har förelegat synnerliga skäl för direktupphandling. SLL har i avvaktan på start av nya vårdvalsområden förlängt avtalet. Det har länge förelegat en stor politisk osäkerhet om hur vården ska tillhandahållas. För närvarande planeras det för beslut i hälso- och sjukvårdsnämnden att upphandla avancerad fotkirurgi, vilket förväntas beslutas under februari 2016. Enligt föreslagen tidsplan är beräknad avtalsstart under hösten 2016.

I avvaktan på politiskt beslut om att upphandla aktuell vård har det varit nödvändigt att tillförsäkra länsinvånarna – aktuell patientgrupp – denna typ av vård. Det har således varit nödvändigt för SLL att ingå avtal med Aleris AB avseende fotkirurgi för att upprätthålla de krav som ställs på SLL utifrån ett patientsäkerhetsperspektiv.

Synnerliga skäl kan föreligga vid t.ex. köp av vissa hälso- och sjukvårdstjänster samt socialtjänster, där fråga är om sådana tjänster där relationen mellan vårdgivare och vård- och omsorgstagare skulle störas. Ett upphörande av tillhandahållande av tjänsterna i aktuellt fall skulle innebära allvarliga konsekvenser för patienters liv och hälsa samt störa kontinuiteten som är en förutsättning för god och säker vård av högsta kvalitet.

SLL har ingått avtalet med Aleris AB avseende denna unika åtgärd för att uppfylla de lagkrav som ställs på landstinget samt för att möjliggöra vården för patientgruppen i fråga. Avtalet har ingåtts med hänsyn till tjänstens art och landstingets behov av att undvika risk för människors liv och hälsa. Vid avtalsingåendet har landstingets skyldigheter och åligganden enligt hälso- och sjukvårdslagstiftningen samt allmänna kommunalrättsliga principer om hushållning med för hälso- och sjukvården budgeterade offentliga medel beaktats. Avtalet är begränsat i tid och SLL avser att tillvarata konkurrensen på marknaden så skyndsamt som möjligt. SLL har därmed haft legal möjlighet att direktupphandla vårdåtgärderna.

Vid direktupphandling används inte annonsering. Följaktligen föreligger inte någon annonseringsskyldighet och inte heller legal grund för ogiltigförklarande av avtalet.

Förvaltningsrätten konstaterar inledningsvis att kontraktsvärdet i aktuell upphandling överstiger tröskelvärdet och därmed gränsen för att direktupphandling ska kunna genomföras. Frågan i målet är därför om förutsättningarna för förhandlat förfarande utan föregående annonsering är tillämpliga eller om det föreligger synnerliga skäl som tillåter direktupphandling.

För att en upphandlande myndighet ska få använda *förhandlat förfarande utan föregående annonsering* vid tilldelning av kontrakt avseende tjänster i en situation av nu aktuellt slag krävs att det är absolut nödvändigt att tilldela kontraktet, men synnerlig brådska, orsakad av omständigheter som inte kunnat förutses av den upphandlande myndigheten, gör det omöjligt att hålla tidsfristerna för öppet, selektivt eller förhandlat förfarande med föregående annonsering (4 kap. 5 § 3 LOU). Om en upphandlande myndighet under lång tid har känt till de omständigheter som gjorde upphandlingen nödvändig kan någon synnerlig brådska inte anses föreligga om myndigheten kunnat tillämpa ett påskyndat förfarande (se EU-domstolens avgörande C-107/92 Kommissionen mot Italien). Vidare måste en upphandlande myndighet i enlighet med de unionsrättsliga bestämmelserna vidta alla nödvändiga åtgärder för att undvika ett upphandlingsförfarande utan föregående annonsering (se Kammarrätten i Göteborgs dom den 29 februari 2012 i mål nr. 821--827-12).

Förvaltningsrätten anser att det förhållandet att SLL har ett ansvar för att tillhandahålla tjänsten i fråga inte i sig kan rättfärdiga att avtalet inte har konkurrensutsatts. SLL har anfört att det varit nödvändigt att tilldela avtalet för att uppfylla skyldigheten att tillhandahålla aktuell vård. Bolaget menar att vården har kunnat tillhandahållas på annat sätt. Enbart att tilldelningen

varit nödvändig är dock inte tillräckligt för att direktupphandling ska ha varit tillåten, utan det krävs även att synnerlig brådska gjort det nödvändigt.

Förvaltningsrätten konstaterar att SLL i sammanhanget inte har åberopat någon tidsnöd. SLL har också väntat till december 2015 med att genomföra direktupphandlingen, trots att man varit väl medveten om att förutvarande avtal löpte ut då. Samma tjänst har även direktupphandlats genom förlängningsavtal vid flera tidigare tillfällen på grund av samma omständigheter som SLL anfört i förevarande mål. Med anledning av att SLL sedan en tid har känt till införandet av nya vårdvalsområden och väntat till slutskedet av avtalsperioden för att genomföra direktupphandlingen kan det enligt förvaltningsrättens mening inte anses vara fråga om någon synnerlig brådska. Att det förelegat politisk osäkerhet inom SLL om hur vården ska tillhandahållas innebär inte heller att brådskan kan anses orsakad av omständigheter som SLL inte kunnat förutse. Sammantaget anser förvaltningsrätten att det inte förelegat några omständigheter som innebär att förutsättningarna för att använda förhandlat förfarande utan föregående annonsering är uppfyllda när det gäller den aktuella direktupphandlingen.

Möjligheten att använda direktupphandling vid *synnerliga skäl* är främst avsedd för oförutsedda händelser som den upphandlande myndigheten inte själv kunnat råda över. Att den upphandlande enheten råkat i brådska beroende på egen bristande planering grundar inte rätt till direktupphandling. Vissa hälso- och sjukvårdstjänster samt socialtjänster bör i och för sig kunna direktupphandlas. Det är främst sådana tjänster där relationen mellan vårdgivare och vård- eller omsorgstagare skulle störas och vården eller omsorgen därmed försämras eller sådana situationer där det endast finns ett möjligt vård- och boendeanternativ på grund av vårdbehov eller anhöriganknytning. Vidare bör sådana fall där patientens fria val av vårdgivare omöjliggör upphandling enligt reglerna för förenklad upphandling eller urvalsupphandling grunda rätt till direktupphandling (se prop. 2001/02:142 s. 99).

Förvaltningsrätten konstaterar att det faktum att SLL har en lagstadgad skyldighet att tillhandahålla tjänsten i fråga inte i sig medför att synnerliga skäl föreligger. Behovet av att tillhandahålla den aktuella tjänsten har dessutom varit känt för SLL åtminstone sedan det närmast föregående förlängningsavtalet tecknades och man därmed haft god kännedom om att ett avtalslöst tillstånd skulle uppstå vid utgången av 2015. Att det inom SLL, som är en politiskt styrd organisation, har förelegat politisk osäkerhet kring hur vården ska tillhandahållas och om vårdval ska införas, utgör inte heller det ett synnerligt skäl. Vidare anser förvaltningsrätten att det aktuella avtalet inte kan anses avse sådana sjukvårdstjänster där direktupphandling kan godtas för att inte störa relationen mellan vårdgivare och vårdtagare och därigenom försämra vården. Undantaget från skyldigheten att annonsera på grund av synnerliga skäl kan därmed inte heller anses tillämpligt.

Förvaltningsrätten finner sammantaget att SLL inte har visat att det har förelegat synnerliga skäl för att ingå det i målet aktuella avtalet utan föregående annonsering. Förvaltningsrätten finner därmed att avtalet mellan SLL och Aleris AB är ogiltigt.

Ska avtalet bestå pga. tvingande hänsyn till allmänintresset?

Om det finns tvingande hänsyn till ett allmänintresse ska rätten besluta att avtalet får bestå, trots att förutsättningarna för ogiltighet är uppfyllda (16 kap. 14 § LOU). Bestämmelsen ska tolkas restriktivt och det är endast exceptionella omständigheter som ska medföra att avtalet ändå får bestå. Uttrycket tvingande hänsyn till allmänintresset förekommer inom andra områden i unionsrätten. I artikel 36 i EUF-fördraget finns t.ex. en uppräknning av de skäl som kan utgöra grund för att inskränka den fria rörligheten. Hänsyn kan exempelvis tas till skydd för människors liv och hälsa, folkhälsa, bibehållen ekonomisk jämvikt i det sociala trygghetssystemet, konsumentskydd och skydd av såväl tjänstemottagare som arbetstagare. En intresseavvägning ska göras mellan allmänintresset och leverantörens

intresse av ogiltighetsförklaring och genomförande av ny upphandling. Genom att ta hänsyn till allmänintresset görs en inskränkning i den fria rörligheten och av den anledningen ska begreppet tolkas restriktivt (se prop. 2009/10:180 s. 139 och 362).

Bolaget har anfört i huvudsak följande. Det saknas skäl att låta kontraktet bestå på grund av tvingande hänsyn till allmänintresset. Det är inte tillräckligt att en upphandlande myndighet har en skyldighet att utföra ett visst samhällsättagande för att kontraktet ska bestå. Det är den upphandlande myndigheten som har bevisbördan för att det föreligger tvingande hänsyn till allmänintresset. Det fordras att det ska föreligga ett tvingande hänsyn till allmänintresset i just den aktuella situationen för att ett visst kontrakt ska bestå. Att det finns ett behov av fotkirurgi inom ramen för SLL:s verksamhet räcker således inte för att det ska föreligga tvingande hänsyn till allmänintresset som motiverar att kontraktet består.

Även om det i vissa fall skulle kunna finnas tvingande hänsyn till ett allmänintresse som motiverar att ett kontrakt avseende fotkirurgi ska bestå saknas tvingande hänsyn till ett allmänintresse i det nu aktuella fallet. Något direkttilldelat kontrakt fordras, i vart fall i dagsläget, över huvud taget inte. Om kontraktet ogiltigförklaras kommer det heller inte att medföra att fotkirurgi inte kommer att kunna utföras. SLL har nämligen möjlighet att omedelbart träffa ett nytt kontrakt med relevant uppsägningstid. I den mån Aleris AB inte accepterar att nytt kontrakt med en uppsägningstid om t.ex. fyra månader, så är i vart fall bolaget berett att acceptera att ingå ett nytt sådant tillfälligt kontrakt. Det skulle enligt bolagets uppfattning dessutom framstå som närmast stötande att låta kontrakten bestå med tanke på hur länge SLL förlängt avtalet och med tanke på att kontrakten medför en överträdelse av reglerna om otillåtet statsstöd.

I den mån upprepade "tillfälliga" kontrakt med till synes inga uppsägnings-
tider som i det aktuella fallet skulle få bestå medför detta att överprövnings-
institutet urholkas och att rättsmedlen vid överträdelse av upphandlingslag-
stiftningen inte får någon egentlig verkan.

SLL har anfört i huvudsak följande. Kontraktet avser högspecialiserad vård
som kan medföra risker för liv och hälsa samt folkhälsan. Även ett kort
avbrott i tjänsten skulle kunna komma att riskera människors liv och hälsa.
Vid en proportionalitetsbedömning i detta fall väger patienters lagstadgade
rätt till vård samt SLL:s skyldighet att säkerställa en hög skyddsnivå för
folkhälsan tyngre än motstående intressen. Framförallt med tanke på att SLL
redan vidtagit rättelse och avser att skyndsamt konkurrensutsätta tjänsten.

SLL har en lagstadgad skyldighet att tillhandahålla vård på lika villkor och
inom vissa angivna tider (vårdgaranti). SLL har genom ett tillfälligt avtal
med Aleris AB sett till att tjänsterna genomförs och att kontinuitet i vård-
utbudet upprätthålls. Enligt doktrin är det olämpligt att i sådana situationer
som när kommuner utför uppgifter enligt kommunallagen eller annan lag
ogiltigförklara avtalet. I nuläget kan patienterna inte erbjudas vård hos en
annan vårdgivare inom SLL och det är i nuläget ingen annan vårdgivare som
har den kompetens som krävs för att utföra tjänsten. Det är således absolut
nödvändigt att avtalet får bestå med hänsyn till kontraktsföremålet och tvin-
gande hänsyn till allmänintresset.

Förvaltningsrätten konstaterar att bestämmelsen i 16 kap. 14 § LOU ska
tolkas restriktivt och det är endast exceptionella omständigheter som ska
medföra att avtalet trots ogiltighet får bestå. Det aktuella avtalet avser soma-
tisk specialistvård inom bl.a. fotkirurgi. SLL har framhållit att man har en
lagstadgad skyldighet att tillhandahålla den tjänsten som avtalet avser. Det
får också anses utgöra ett folkhälsointresse att denna samhällsservice kan
fullgöras, och tjänsten får anses påverka människors hälsa. Det har i målet

dock inte framkommit att den patientgrupp som omfattas avtalet skulle stå utan vård om avtalet inte gäller och att människors liv och hälsa eller folkhälsa därmed skulle äventyras. Vid ett sådant förhållande bedömer förvaltningsrätten att det inte är visat att det finns sådana tvingande hänsyn till ett allmänintresse att det ogiltiga avtalet ska bestå. Bolagets ansökan om ogiltighetsförklaring ska därför bifallas. Avtalet om somatisk specialistvård som ingåtts mellan Stockholms läns landsting och Aleris AB den 3 december 2015 ska således förklaras ogiltigt.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga 1 (DV 3109/1 A LOU).

Daniel Wanhatalo

Rådman

Förvaltningsrättsnotarien Sofia Timoudas har föredragit målet.

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Stockholm. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lärnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress

där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

I vissa mål får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. Detta gäller mål om övertprövning enligt:

- lagen (2007:1091) om offentlig upphandling,
- lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster, eller
- lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet.

I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.

